

บทที่ 5

ข้อมูล

- 5.1 ปัญหาตัวอย่าง
- 5.2 วิธีการเก็บและจัดการกับข้อมูล
  - 5.2.1 วิธีการเก็บเลขจำนวนภายในหน่วยความจำ
  - 5.2.2 ข้อมูลอักขระและ A-format code
  - 5.2.3 คำสั่ง CHARACTER
  - 5.2.4 เลขจำนวนจริงในรูปเลขที่กำลังและ E-format code
  - 5.2.5 เลขจำนวนจริงชนิด Double precision และ D-format code
  - 5.2.6 ข้อมูลศรทระและ L-format code
  - 5.2.7 ข้อมูลเชิงซ้อน

แบบฝึกหัดที่ 5

บทที่ 5 ข้อมูล

5.1 ปัญหาตัวอย่าง

ระเบียบของนักศึกษาแต่ละคนจะประกอบด้วยชื่อและคะแนนสอบไล่ของนักศึกษานั้น
จงเขียนโปรแกรมเพื่อกำหนดเกรดตัวอักษร (A-F) ตามเกณฑ์ข้างล่าง และกำหนดให้พิมพ์
ผลลัพธ์ในหน้าจอเดียวกับที่แสดงไว้ด้วย

คะแนน	เกรด
คะแนน ≥ 90	A
$80 \leq$ คะแนน < 90	B
$60 \leq$ คะแนน < 80	C
$50 \leq$ คะแนน < 60	D
คะแนน < 50	F

ตัวอย่าง การพิมพ์ผล

MALL	83	B
USA	83	B
ORADA	33	F
ONJIRA	91	A
SAWAT	92	A
HIGHEST SCORE WAS OBTAINED BY SAWAT		
SCORE WAS OBTAINED BY OTHER STUDENT(S)		

ข้อความนี้จะพิมพ์เมื่อมีนักศึกษาได้คะแนนสูงอย่างน้อย 2 คน มิฉะนั้นจะ ไม่พิมพ์

DOUBLE PRECISION NAME, IHOLD

LOGICAL P

DATA A,B,C,D,F/'A','B','C','D','F'/

P=.TRUE.

AMAX=0.

15 READ(5,5,END=6)NAME,SCORE

5 FORMAT(A8,F5.1)

K=SCORE/10.+1.

K1=K-5

GO TO (1,2,2,3,4,4),K1

GRADE=F

Go To 10

1 GRADE=D

Go To 10

2 GRADE=C

Go To 10

3 GRADE=B

Go To 10

4 GRADE=A

10 WRITE(6,11)NAME,SCORE,GRADE

11 FORMAT(T10,A8,3X,F6.1,2X,A1)

IF(AMAX-SCORE)13,14,15

14 P=.FALSE.

Go TO 17

		K1
A	K=10,11	6,5
B	K=9	4
C	K=8,7	3,2
D	K=6	1
F	K=1,2,3,4,5	ค่าลบ

13 AMAX=SCORE**P=. TRUE.****17 IHOLD=NAME**

Go To 16

6 WRITE(6,7) IHOLD**7 FORMAT(T10, 'HIGHEST GRADE WAS OBTAINED BY', 1X, A8)****IF(P)GO TO 9****WRITE(6,8)****8 FORMAT(T10, 'SCORE WAS OBTAINED BY OTHER STUDENT(S)')**

9 STOP

END

จากตัวอย่างข้างต้นมีสิ่งใหม่ ๆ 3 สิ่งคือ

1. คำสั่ง DOUBLE PRECISION
2. คำสั่ง LOGICAL
3. A-format code

5.2 วิธีการเก็บและจัดการกับข้อมูล

ชนิดของข้อมูลที่จะกล่าวถึงคือ

1. ข้อมูลเชิงตัวเลข (Numeric data)
2. ข้อมูลอักขระ (Character data)
3. ข้อมูลตรรกะ (Logical data)
4. ข้อมูลเชิงซ้อน (Complex number)

5.2.1 วิธีการเก็บเลขจำนวนภายในหน่วยความจำ

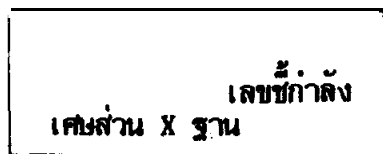
5.2.1.1 เลขจำนวนเต็ม (Integer constant)

คอมพิวเตอร์ส่วนมากเก็บเลขจำนวนเต็มในระบบฐานสอง เลขจำนวนเต็มหนึ่งจำนวนในที่เก็บในหน่วยความจำเท่ากับ 1 คอมพิวเตอร์เวิร์ด (word) ซึ่งประกอบด้วยบิต (bit) นั้นขึ้นอยู่กับระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้อาจมีตั้งแต่ 16-60 บิต ทั้งนี้ตัวอย่างข้างล่างนี้แสดงค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของเลขจำนวนเต็มขึ้นอยู่กับระบบคอมพิวเตอร์

คอมพิวเตอร์	จำนวนบิตใน 1 เวิร์ด	ค่าสูงสุดของเลข จำนวนเต็ม	จำนวนหลักของ เลขฐานสิบ
IBM 1130	16	$2^{15}-1$	5
IBM 370/30XX/43XX	32	$2^{31}-1$	10
Burroughs 6700	46	$2^{38}-1$	15
CDC Cyber 72	60	$2^{59}-1$	16

5.2.1.2 เลขจำนวนจริง (Real constant)

เลขจำนวนจริงเก็บอยู่ในรูปที่เรียกว่า floating point ซึ่งอยู่ในรูป

ตัวอย่างเช่นในระบบเลขฐานสิบ เลขจำนวน 6325.3 อาจเขียนในรูป

$$\underbrace{.63253}_{\text{เศษส่วน}} \times 10^{\text{เลขชี้กำลัง}}$$

↑
ฐาน

ดังนั้นในการเก็บเลขจำนวนจริงจึงมีการแบ่งเวิร์ดออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนหนึ่งเพื่อเก็บเลขชี้กำลัง (exponent) และอีกส่วนหนึ่งเพื่อเก็บเศษส่วน (fraction)

ตั้งนั้นเลขจำนวน 6325.3 ซึ่งเขียนได้ในรูป

อาจถูกเก็บดังนี้

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 04 & 632530 \\ \hline \end{array}$$

$\cdot 632530 \times 10^0$

พิสัย (range) ของเลขจำนวนจริงที่จะเก็บได้ขึ้นอยู่กับจำนวนบิตที่แบ่งเป็นแต่ละส่วนใน 2 ส่วนของที่ใช้เก็บเลขจำนวนจริงหนึ่งจำนวน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคอมพิวเตอร์ ดังตัวอย่างในตารางข้างล่างนี้

คอมพิวเตอร์	จำนวนบิต	พิสัยของเลขที่ก่าตั้ง	จำนวนตัวเลขในส่วนของเศษส่วน (จำนวนตัวเลขนัยสำคัญ)
IBM 1130	32	$10^{38}-10^{-39}$	7
IBM 370/30XX/43XX	32	$10^{75}-10^{-78}$	7
Burroughs B 6700	48	$10^{37}-10^{-47}$	11
CDC Cyber 72	60	$10^{308}-10^{-308}$	15

5.2.1.3 ตัวเลขนัยสำคัญ (Significant digit)

ตัวเลขนัยสำคัญคือตัวเลขที่ใช้แสดงเลขจำนวนใด ๆ นั้นเอง เลขศูนย์ที่นำหน้าเลขจำนวนและเลขศูนย์ที่อยู่ถัดจากจุดทศนิยมไม่นับนัยสำคัญ เช่น

1001.56   มีตัวเลขนัยสำคัญ 6 ตัว

00012.4   มีตัวเลขนัยสำคัญ 3 ตัว

.000315   }

(.000315 = $.315 \times 10^{-3}$)

คอมพิวเตอร์เก็บเลขจำนวนและจัดกระทำกับตัวเลขนัยสำคัญที่มีจำนวนแน่นอนคือ n ตัว

ซึ่งค่าของ n นั้นขึ้นอยู่กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เลขจำนวนใด ๆ หรือผลลัพธ์จากการกระทำหนึ่ง ๆ จะถูกแสดงโดยใช้ตัวเลขน้อยสำคัญ n ตัวนี้ ๆ

เนื่องจากคอมพิวเตอร์ไม่สามารถแสดงหรือเก็บเลขทศนิยมแบบไม่รู้จักได้ เลขทศนิยมเหล่านี้จะถูกปัดค่า (round off) การปัดค่าของเลขจำนวนให้เหลือตัวเลขน้อยสำคัญ n ตัวก็คือการตัดตัวเลขทั้งหมดที่อยู่ทางขวาของตัวเลขน้อยสำคัญตัวที่ n ออก แต่ถ้าตัวเลขตัวแรกที่ถูกละทิ้งออกมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 5 เราจะเพิ่ม 1 ให้แก่ตัวเลขตัวที่ n นอกนั้นเราจะตัดทิ้งไปเลย
ตัวอย่าง เลขจำนวนต่อไปนี้ถูกปัดค่าให้เหลือตัวเลขน้อยสำคัญ 7 ตัว ก่อนนี้ใช้กับคอมพิวเตอร์ (IBM 360/370)

41.239824	ถูกปัดเป็น 41.23982	= .4123982x10 ²
.0011145678	ถูกปัดเป็น .001114568	= .1114568x10 ⁻²
315.00075	ถูกปัดเป็น 315.0008	= .3150008x10 ³
1000001499999.98	ถูกปัดเป็น 1000001000000.00	= .1000001x10 ¹³

(ในเลขจำนวนสุดท้ายหลังการปัดค่าแล้ว ค่าของมันหายไปถึง 499,999!!)

5.2.2 ข้อมูลอักขระและ A-format code

ข้อมูลอักขระเป็นแถวลำดับของตัวอักษร ตัวเลขและตัวอักขระพิเศษ เช่น '1201 SUKHUMVIT 105' เป็นแถวของตัวอักขระที่ประกอบด้วยตัวอักขระ 18 ตัว คือตัวอักษร 9 ตัว ตัวเลข 7 ตัว และช่องว่าง (blank) 2 ที่ ซึ่งเราเรียกว่าสายวลีอักขระ (character string) หรือค่าคงที่ literal ตัวอย่างของข้อมูลชนิดนี้เช่น ชื่อที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อาชีพ เป็นต้น เราไม่ทำการคำนวณโดยตัวดำเนินการทางคณิตศาสตร์กับสายวลีอักขระ แมว่ามันอาจประกอบด้วยตัวเลขล้วน ๆ ก็ตาม จำนวนตัวอักขระที่เก็บได้ใน 1 เวิร์ดนั้นขึ้นอยู่กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น

คอมพิวเตอร์	ความยาวของเวิร์ด (จำนวนบิต)	จำนวนตัวอักขระ/เวิร์ด	Double precision
IBM 370/--/--	32	4	8
Burroughs B6700	64	6	12

ดังนั้นถ้าเรามีสายวลีอักขระที่ยาวเราต้องใช้หลายเวิร์ดในการเก็บ ตัวอย่างเช่นสายวลี
อักขระ 1201 SUK HUMV ITI 05
ในลักษณะดังนี้

1	2	0	1	S	U	K	H	U	M	V	I	T	I	0	5
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

การเก็บตัวอักขระแต่ละตัวของสายวลีอักขระภายในหน่วยความจำขึ้นอยู่กับระบบรหัสที่ใช้
ซึ่งอาจเป็นรหัสเอ็บบิคิค (EBCDIC) หรือรหัสแอสกี (ASCII) ทั้งนี้แล้วแต่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้
เท่าที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าคอมพิวเตอร์มีวิธีเก็บต่าง ๆ กันสำหรับข้อมูลต่างชนิดกัน ทั้งนี้
การเก็บขึ้นอยู่กับวิธีการกำหนดตัวแปรที่ใช้เก็บข้อมูลนั้น ๆ เช่น

I=1234 เก็บเลขจำนวนเต็ม 1234 เพราะ I เป็นตัวแปรชนิด integer

X=1234 เก็บเลขจำนวนจริง 1234. เพราะ X เป็นตัวแปรชนิด real

DATA Y/'1234'/ เก็บตัวเลขแต่ละตัวตามรหัสของมันในที่ ๆ ชื่อ Y เครื่องหมาย
' ' (quotes) นั้นใช้แสดงข้อมูลอักขระ

ชนิดของข้อมูลอาจจะระบุได้โดยการใช้ format code ถ้าข้อมูลถูกอ่านจากบัตรข้อมูล
นั่นคือ I-format code บอกคอมพิวเตอร์ว่าต้องการเก็บข้อมูลในรูปของ integer

F-format code บอกคอมพิวเตอร์ว่าต้องการเก็บข้อมูลในรูปของ real

A-format code บอกคอมพิวเตอร์ว่าต้องการเก็บข้อมูลในรูปของรหัสของตัวอักขระ

5.2.2.1 การใช้คำสั่ง DATA ในการกำหนดตัวแปรให้เก็บสายวลีอักขระ

เราอาจทำได้ 2 วิธีคือ

1. นับจำนวนตัวอักขระ (n) ในสายวลีอักขระแล้วเขียน nH นำหน้าสายวลีอักขระนั้น

เช่น

```
DATA SUN,STAR,J/3HTHE,1H*,4HHHHH/
```

สำหรับคอมพิวเตอร์ที่ 1 เวิร์ด = 4 ไบต์ จะเก็บสิ่งต่อไปนี้คือ

SUN เก็บ THE (=ช่องว่าง)

STAR เก็บ *^^^

J เก็บ HHHH

2. ใช้เครื่องหมายอะโพสโทรฟี่ เช่น

```
DATA SUE,SAM,JSUM/'A CA','+', ' T.'
```

สำหรับคอมพิวเตอร์ที่ 1 เวิร์ด = 4 ไบต์ จะเก็บส่งต่อไปนคือ

SUE เก็บ A CA

SAM เก็บ +

JSM เก็บ T.

5.2.2.2 A-format code

A-format code ใช้เพื่ออธิบายฟิลด์ของข้อมูลเข้า/ออกซึ่งเป็นสายวลีอักขระ

โดยที่ w คือความยาวของฟิลด์

n เป็นจำนวนซ้ำ

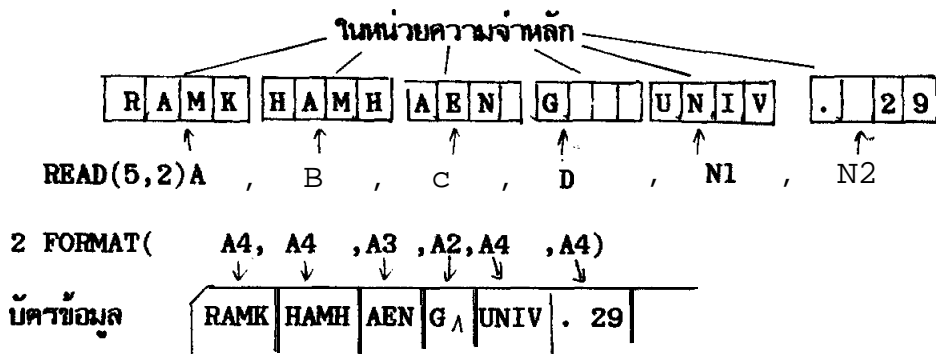
ข้อมูลอักขระนั้นเก็บในค้ำแปรชนิด integer หรือ real ก็ได้ (ในภาษาฟอร์แทรน 77

ข้อมูลอักขระต้องเก็บในค้ำแปรอักขระเท่านั้น)

ในการนำข้อมูลเข้า 1) ถ้า w น้อยกว่าจำนวนค้ำอักขระที่เก็บได้ใน 1 เวิร์ด (l)

อักขระ w ค้ำจะถูกเก็บขีดย้ายของเวิร์ดและหางขวาของเวิร์ดในหน่วยความจำจะเป็นช่องว่าง (blank)

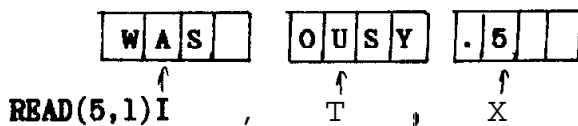
ตัวอย่าง สมมติว่าค้ำแปรแต่ละค้ำสามารถเก็บได้ 4 ค้ำอักขระ (l=4)

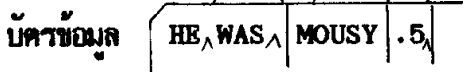
2) ถ้า w มากกว่าจำนวนค้ำอักขระที่เก็บได้ใน 1 เวิร์ด ค้ำอักขระหางขวาของฟิลด์ l ค้ำเท่านั้นที่จะถูกเก็บในค้ำแปร

ตัวอย่าง สมมติว่าตัวแปร 1 ตัวเก็บได้ 4 ตัวอักษร ($l=4$)

ในหน่วยความจำหลัก


```
1 FORMAT( A7 , A5 , A3 )
```

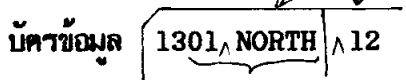

ตัวอย่าง DOUBLE PRECISION X, I, Y

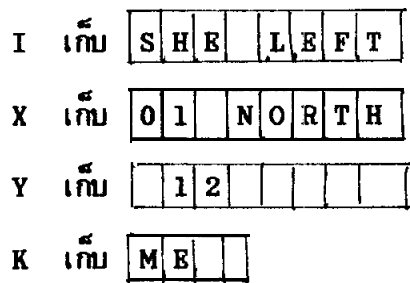
```
DATA I, K, 'SHE LEFT', 'ME' /
```

```
READ(5, 2) X, Y
```

```
2 FORMAT( A10, A3 )
```


ผลการอ่านทำให้มีการเก็บสิ่งต่อไปนี้ในหน่วยความจำหลัก

ในการนำข้อมูลออก 1) ถ้า w มากกว่า l จะพิมพ์อักขระทั้ง l ตัวขีดขวาของฟิลด์โดยที่

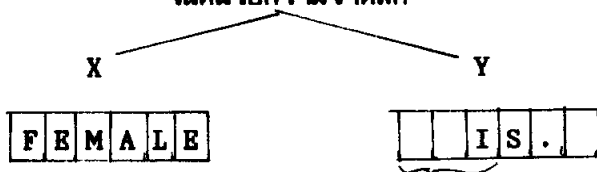
ทางซ้ายจะเป็นช่องว่าง

2) ถ้า w น้อยกว่า l ตัวอักษร w ตัวทางซ้ายของเวิร์ดในหน่วย-

ความจำจะถูกนำออกมาแสดง

ตัวอย่าง สมมติว่าตัวแปร 1 ตัวเก็บได้ 6 ตัวอักษร ($l=6$, Burroughs B6700)

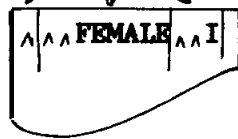
ในหน่วยความจำหลัก

WRITE(6,1)X,Y

1 FORMAT(1X,A8,A3)

ผลกาพิมพ์

5.2.2.3 ข้อมูลอักขระและคำสั่ง IF

เราอาจเปรียบเทียบข้อมูลอักขระในคำสั่ง IF ได้ เมื่อทำการเปรียบเทียบ
ลำดับของตัวอักขระจะเป็นดังนี้

ช่องว่าง < A < B < C < ... < Y < Z และ 0 < 1 < ... < 9

ตัวอย่าง ถ้า J เก็บ

B	E	T	A
---	---	---	---

K เก็บ

B	E	T	
---	---	---	--

L เก็บ

1	A	B	C
---	---	---	---

แล้ว J > K เพราะ ช่องว่าง < A

K < L เพราะ B < 1

ในการเปรียบเทียบตัวอักขระ คอมพิวเตอร์จะเปรียบเทียบครั้งละตัว การเปรียบเทียบ
สายวลีอักขระต้องระมัดระวัง เพราะอาจเกิดข้อผิดพลาดดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ในการตรวจว่าตัวแปร A เก็บคำว่า CAR ไว้หรือไม่ คำสั่งต่อไปนี้อาจใช้ไม่ได้กับ
ระบบคอมพิวเตอร์บางระบบในคอนคอมพิวเตอร์โปรแกรม

```
IF(A.EQ.'CAR')GO TO 20
```

คำสั่ง IF(A.EQ.CAR)GO TO 20 จะผิดถ้า CAR ไม่มีค่ามาก่อน อย่างไรก็ตามคำสั่งนี้
จะถูกต้องถ้าใช้

```
DATA CAR/'CAR'/
```

```
:
```

```
IF(A.EQ.CAR)GO TO 20
```

5.2.3 คำสั่ง CHARACTER

ในภาษาฟอร์แทรน 77 มีคำสั่ง CHARACTER เพิ่มจากภาษาฟอร์แทรนรุ่นเก่า ซึ่งเราใช้ในการกำหนดตัวแปรให้เป็นตัวแปรอักขระเพื่อเก็บข้อมูลอักขระ ตามปกติขนาดของตัวแปรอักขระคือ 1 ไบต์ (1 ไบต์เก็บได้ 1 ตัวอักขระ) นอกจากนี้เราจะระบุความยาวเป็นอย่างอื่น คำสั่ง CHARACTER เป็นคำสั่งไม่ปฏิบัติงาน และต้องใส่คำสั่งนี้ก่อนคำสั่งปฏิบัติการใด ๆ

ตัวอย่าง CHARACTER*10 ALPHA,BETA,IOTA

คำสั่งนี้ทำให้ตัวแปรทั้ง 3 เป็นตัวแปรอักขระ ซึ่งแต่ละตัวมีความยาว 10 ไบต์

CHARACTER INIT,FIRST

คำสั่งนี้เป็นการกำหนดให้ตัวแปรทั้ง 2 เป็นตัวแปรอักขระ ซึ่งแต่ละตัวมีความยาว 1 ไบต์

CHARACTER*10 FNAME,LNAME*5,INIT*1,STREET,CITY

คำสั่งนี้เป็นการกำหนดให้ตัวแปรทั้ง 5 ตัวเป็นตัวแปรอักขระ โดยที่

FNAME, STREET, CITY แต่ละตัวมีความยาว 10 ไบต์

LNAME มีความยาว 5 ไบต์

ส่วน INIT มีความยาว 1 ไบต์

5.2.3.1 การกำหนดข้อมูลเริ่มต้นแก่ตัวแปรในคำสั่ง CHARACTER

ตัวอย่าง CHARACTER A*4/'HATS',L/'M',ST*3/'DO',//,NO/'TR'//

หมายความว่า A มีความยาว 4 ไบต์ ดังนั้น A เก็บ

H	A	T	S
---	---	---	---

L ไม่ระบุความยาวดังนั้นจะยาว 1 ไบต์ L เก็บ

M

ST มีความยาว 3 ไบต์ ดังนั้น ST เก็บ

D	O	
---	---	--

NO มีความยาว 1 ไบต์ ดังนั้น NO เก็บ

T

โปรดสังเกตว่าในการใช้คำสั่ง CHARACTER เพื่อกำหนดข้อมูลเริ่มต้นแก่ตัวแปรตัวอักขระ 1 ตัวทางซ้ายเท่านั้นที่จะถูกเก็บในตัวแปร คู่สิ่งที่เก็บใน NO

ความยาวสูงสุดที่อาจกำหนดให้แก่ตัวแปรอักขระนั้นขึ้นอยู่กับระบบคอมพิวเตอร์ เช่น

VAX-11/750 นั้นความยาวสูงสุดของตัวแปรอักขระคือ $l=2000$

ตัวอย่าง CHARACTER*4 A/'HATS'//,B*5/'DON'T'//,X/'MAN'//

หมายความว่า A มีความยาว 4 ไบต์และเก็บ H A T S

B มีความยาว 5 ไบต์และเก็บ D O N ' T

X มีความยาว 4 ไบต์และเก็บ M A N

คำสั่งนี้ทำให้ตัวแปรทุกตัวยกเว้น B มีความยาว (l) = 4 ไบต์

ในคำว่า DON'T หรือในสายวลีอักขระใด ๆ ที่มีอะโพสโทรฟี่ (') อยู่ เมื่อเขียนเป็นค่าคงที่อักขระ (literal constant) ให้ใส่เครื่องหมายอะโพสโทรฟี่เพิ่มอีก 1 ตัว เพื่อบอกคอมพิวเตอร์ว่าเครื่องหมายอะโพสโทรฟี่เป็นส่วนหนึ่งของสายวลีอักขระ ไม่ใช่ตัวบอกขอบเขตของสายวลีอักขระ

5.2.3.2 คำสั่งกำหนดค่าอักขระ (Character assignment statement)

ตัวแปรที่ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอักขระแล้ว เราอาจกำหนดค่าที่เป็นค่าคงที่อักขระนั้น โดยการใส่คำสั่งกำหนดค่า เช่น

CHARACTER BOX*4,M,FIRST*2

BOX='GO'

M='TOP'

FIRST='NO'

ในหน่วยความจำหลัก BOX เก็บ G O

M เก็บ T

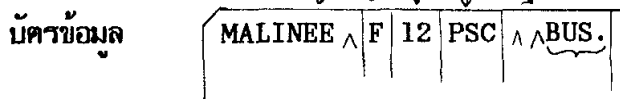
FIRST เก็บ N O

5.2.3.3 ตัวแปรอักขระกับ A-format code

CHARACTER ME*4,SEX,NAME*8,LOAN*4

READ(5,10)NAME,SEX,ME,LOAN

10 FORMAT(A8, A1, 2X, A3, A6)

ในหน่วยความจำหลัก   NAME เก็บ

M	A	L	I	N	E	E
---	---	---	---	---	---	---

                                   SEX เก็บ

F

                                   ME เก็บ

P	S	C
---	---	---

                                   LOAN เก็บ

B	U	S	.
---	---	---	---

5.2.3.4 การเปรียบเทียบตัวแปรอักขระ

ตัวดำเนินการเปรียบเทียบ (relational operator) 6 ตัวคือ

ตัวดำเนินการ	ความหมาย
.EQ.	=
.NE.	≠
.GT.	>
.GE.	≥
.LT.	<
.LE.	≤

เราอาจเปรียบเทียบตัวแปรอักขระ 2 ตัวโดยใช้ตัวดำเนินการเปรียบเทียบข้างต้น
 นิพจน์การเปรียบเทียบดังกล่าวนี้อาจใช้ในคำสั่ง IF ได้ การเปรียบเทียบจะเปรียบเทียบทีละ
 ตัวอักขระ ถ้าสายอักขระทั้ง 2 มีความยาวไม่เท่ากัน คอมไพเลอร์จะเติม (pad) ช่องว่าง
 ให้ตัวสั้นกว่าเพื่อทำให้มีความยาวเท่ากันก่อนทำการเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบจะหยุดเมื่อ
 พบตัวอักขระที่ไม่เหมือนกัน เราไม่เปรียบเทียบตัวแปรแบบ real และ integer กับตัวแปรอัก-
 ขระ เพราะจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้น

ตัวอย่าง คำสั่งที่ใช้ได้

```

CHARACTER FNAME*8, JOB*6
:
READ(5, 2) FNAME, JOB
2 FORMAT(A8, 2X, A6)

IF(FNAME.EQ. JOB) GO TO 5
:
IF(FNAME.GT. 'H' .AND. FNAME.LT. 'K') WRITE(6, 20) FNAME
:

```

ตัวอย่าง คำสั่งที่ใช้ไม่ได้

```

DATA A/'FIND'/
IF(B.EQ. 'FIND') GO TO 7

```

A เป็นตัวแปรชนิด real จะเก็บค่าคงที่อักขระไม่ได้
นอกจากถ้ากำหนด A ให้เป็นตัวแปรอักขระก่อนโดยใช้
คำสั่ง CHARACTER*4 คำสั่ง DATA นี้จึงจะใช้ได้
ใช้ไม่ได้เพราะเปรียบเทียบตัวแปรแบบ real กับค่าคงที่
อักขระ

5.2.3.5 การเชื่อมต่ออักขระ

1. การเชื่อมต่อ (Concatenation) สายอักขระนี้ทำได้โดยการใช้

ตัวดำเนินการ //

ตัวอย่าง 'COM'//'PUTER' จะได้สายอักขระใหม่คือ 'COMPUTER'

ตัวอย่าง CHARACTER*6 MODEL

DATA MODEL/'PRIME'/

ใน MODEL เก็บ

P	R	I	M	E	
---	---	---	---	---	--

ดังนั้น MODEL//'COM'//'PUTER' จะเท่ากับ 'PRIME COMPUTER'

2. การดึงสายวลย่อย (substring) ออกมาจากค่าคงที่อักขระ

ตัวอย่าง จาก 'COMPUTER' เราต้องการ 'PUT' เราทำได้ดังนี้

CHARACTER ITEM*8, SUB*3

ITEM='COMPUTER'

SUB=ITEM(4:6)   ระบุตัวอักษรตั้งแต่ตัวที่ 4-6

ดังนั้น SUB จะเก็บ

P	U	T
---	---	---

ตัวอย่าง CHARACTER*15 COURSE

COURSE='MATHEMATICS'

ดังนั้น COURSE เก็บ 'MATHEMATICS_{AAAA}'

ถ้าต้องการ 'MATH' เราใช้ COURSE(:4)

ส่วนค่าของ COURSE(8:) คือ 'TICS_{AAAA}'

ถ้า N=3 แล้ว COURSE(N:N+3) คือ 'THEM'

ตัวอย่าง CHARACTER*5 STRA, STRB*14, TRUN, PAD

STRA='ALPHA'

STRB=STRA//'_PARTICLE'

ใน STRA จะเก็บ 'ALPHA'

ใน STRB จะเก็บ 'ALPHA PARTICLE'

ถ้าความยาวของตัวแปรอักขระยาวไม่พอที่จะเก็บสายวลอักขระที่ต้องการเก็บ ตัวอักขระบางส่วนจะถูกตัดทิ้ง และถ้าสายวลอักขระสั้นกว่าความยาวของตัวแปรอักขระ ในการเก็บจะมีการเติม (pad) ด้วยช่องว่าง (blank)

ตัวอย่าง PAD='PAY' จะทำให้ PAD เก็บค่า 'PAY_{AA}' ถ้าเรากำหนด PAD ให้ยาว

5 ไบต์

ถ้า TRUN มีความยาว 5 ไบต์

คำสั่ง TRUN='TEMPERATURE' จะทำให้ TRUN เก็บค่า 'TEMPE'

5.2.4 ค่าคงที่จำนวนจริงในรูปเลขชี้กำลังและ E-format code

ค่าคงที่จำนวนจริงในภาษาฟอร์แทรนเราอาจเขียนได้ 2 รูปคือ

1. รูปทั่วไป คือเลขจำนวนเต็มตัวเลขเขียนเรียงกันและมีจุดทศนิยมนั่นเอง

เช่น -99.99, 28.85

2. รูปเลขชี้กำลังคืออยู่ในรูป

เลขจำนวนจริง E เลขชี้กำลัง

โดยที่ เลขจำนวนจริงนั้นอยู่ในรูปทั่วไป และเลขชี้กำลังต้องเป็นเลขจำนวนเต็มบวกหรือลบก็ได้

จำนวนตัวเลขหลักของเลขจำนวนจริงและเลขชี้กำลังนั้นขึ้นอยู่กับระบบคอมพิวเตอร์

ตัวอย่าง	เลขจำนวนจริงในรูปเลขชี้กำลัง	ค่า
	6.2E+4	$6.2 \times 10^4 = 62000.$
	-4.32E14	$-4.32 \times 10^{14} = -432000000000000.$
	.034E-2	$.034 \times 10^{-2} = .00034$
	-1.2E-7	$-1.2 \times 10^{-7} = -.00000012$

เลขจำนวนจริงในรูปเลขชี้กำลังนั้นมักจะใช้เมื่อเลขจำนวนจริงในรูปทั่วไปนั้นจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กมาก เราใช้เลขจำนวนจริงในรูปเลขชี้กำลังในนิพจน์เลขคณิตได้

ตัวอย่าง $Y = 16.2E-4 * Z + W$ หรือ $Y = .00162 * Z + W$
 $X = -.01E3 * Y$ หรือ $X = -10. * Y$
 $Z = 4.2E+20 ** 2 * Z * .5E-21$ (กรณีนี้เราไม่เขียนเลขจำนวนจริงในรูปทั่วไป)

E-format code

รูปทั่วไป

Ew.d

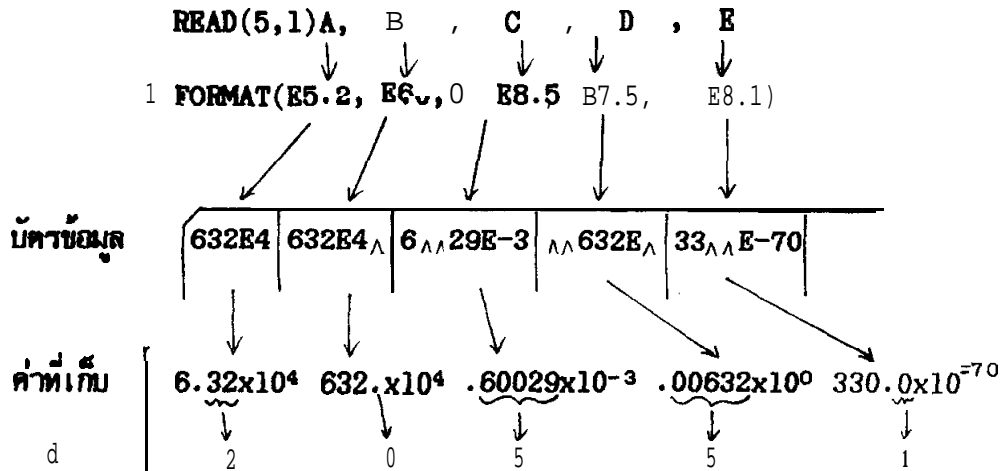
ในการกำหนดข้อมูลเข้า

w = จำนวนสทน์หรือความยาวของฟิลด์

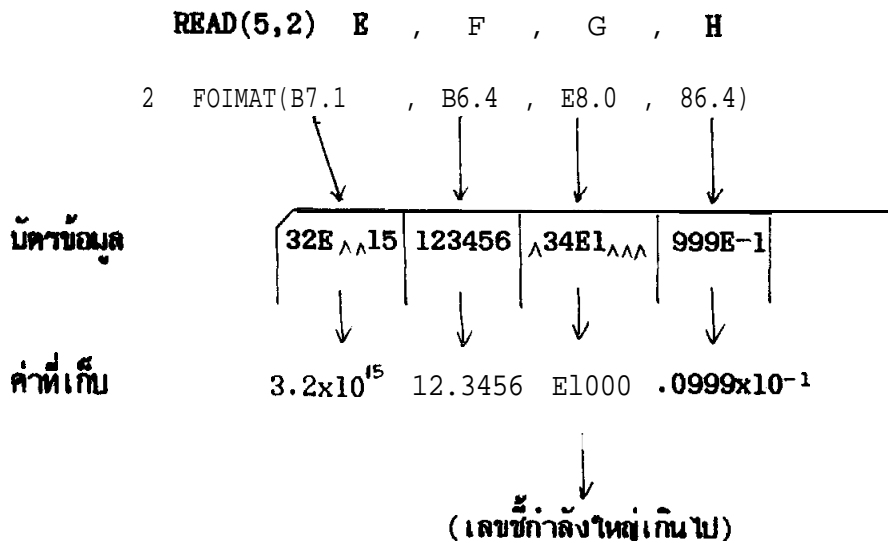
d ใช้ในการชี้ส่วนเลขจำนวนจริงที่ไม่มีจุดทศนิยม

ทั้งนี้เพื่อกำหนดตำแหน่งของจุดทศนิยมในเลขจำนวนจริง ๆ เช่น $-1234E+30$ แล้วจึงจะปรับตำแหน่งทศนิยมตามเลขชี้กำลังอีกทีหนึ่ง แต่ถ้าในเลขจำนวนจริงมีจุดทศนิยมอยู่แล้ว d จะไม่มีผลกระทบบใด ๆ ต่อค่าที่จะอ่านเข้าไปเก็บ แต่จะต้องใส่ d ไว้ใน format code ด้วย

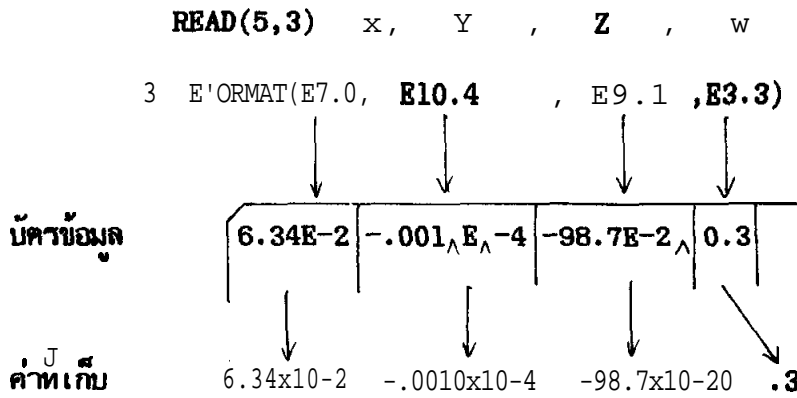
ตัวอย่าง

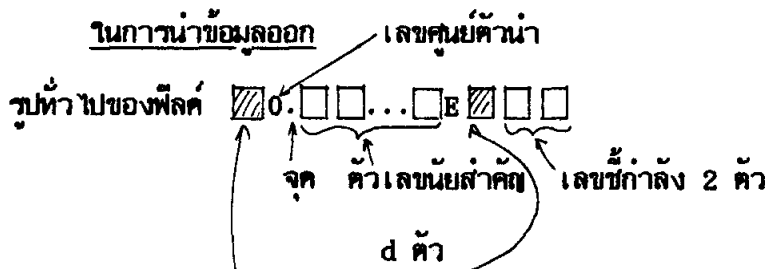
ตัวอย่าง

ตัวอย่าง

เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น โปรแกรมเมอร์ควรมีบันทึก เลขจำนวนบิตของฟิลด์ ทั้งจำนวนทั้งส่วนที่เป็นเลขชี้กำลังด้วย

เครื่องหมาย (ถ้าเลขจำนวนเป็นบวกจะไม่แสดงเครื่องหมายบวก (+))

แต่ถ้าเลขจำนวนเป็นลบจะแสดงเครื่องหมายลบ (-)

คั้งจำนวนค่าสคของ p คือ 7 ($p \geq 7$) นั่นคือถ้าเลขจำนวนเป็นจำนวนลบไม่มีตัวเลขนัยสำคัญ และ เลขชี้กำลังเป็นลบ

$p=7 \rightarrow -0.E-\square\square$

(ในบางระบบ ถ้า p ยาวไม่พอ การพิมพ์อาจไม่แสดงเลขศูนย์ที่เป็นตัวนำ)

ตัวอย่าง

ค่าที่เก็บในหน่วยความจำหลัก	format code	ค่าที่พิมพ์ให้	หมายเหตุ
832000.	810.3	$^{\wedge}0.632E_{\wedge}06$	มีเลข 0 นำ
632000.	E 8.3	$.632E_{\wedge}06$	ไม่มีเลข 0 นำ
632999.	E 9.3	$0.633E_{\wedge}06$	มีการปัดเศษ

ค่าที่เก็บในหน่วยความจำหลัก	format code	ค่าที่พิมพ์ให้	หมายเหตุ
-.83247	B12.5	-0.83247E _A 00	มีเลข 0 นำและ
-.83247	E13.4	^^-0.8325E _A 00	มีกาบัดเศษ
-.000004269	E10.3	-0.427E-05	มีกาบัดเศษ
-.000004269	B10.1	^^-0.4E-05	มีเลข 0 นำ
-98.5678	88.1	-0.1E _A 03	มีกาบัดจุด
-98.5678	B8.0	^0.E _A 03	ไม่มีตัวเลขนัยสำคัญ
123.456721	B1b.9	.123456721E _A 03	ถ้าเครื่องที่เก็บตัวเลข นัยสำคัญได้ 7 ตัว ตัวเลข 21 จะไม่มี
3.256	E8.4	*****	ตำแหน่งการพิมพ์ไม่พอ

5.2.5 เลขจำนวนจริงชนิด double precision และ D-format code

สำหรับกาบัพระยัก์ใช้งานบางอย่างจำนวนตัวเลขนัยสำคัญที่ใช้ได้กับเลขจำนวนจริงนั้น อาจละเอียดไม่เพียงพอ คอมพิวเตอร์ส่วนมากได้ขยายจำนวนตัวเลขนัยสำคัญออกไปอีก ในตารางต่อไปนี้จะแสดงจำนวนตัวเลขนัยสำคัญที่ใช้ได้กับคอมพิวเตอร์บางระบบ

คอมพิวเตอร์	จำนวนบิตใน 2 เวิร์ด	พิสัยของเลข- ชี้กำลัง	จำนวนตัวเลขนัยสำคัญ ในฐานสิบ
IBM 1130	48	10 ³⁸ -10 ⁻³⁹	10
IBM 370/30XX/43XX	64	10 ⁷⁶ -10 ⁻⁷⁶	16
But-roughs B6700	96	10 ²⁹⁶⁰³ -10 ⁻²⁹⁵⁸¹	24
CDC Cyber 72	120	10 ³⁰⁸ -10 ⁻³⁰⁸	33

วิธีการกำหนดค่าแปรผันเป็นเนื้อที่ขนาด 2 เวิร์ด (double word) โดยการใช้คำสั่ง DOUBLE PRECISION ซึ่งเป็นคำสั่งไม่ปฏิบัติการ มีรูปทั่วไปดังนี้

DOUBLE PRECISION รายชื่อตัวแปร

คำสั่งนี้จะทำให้ความปัดทศนิยมในรายชื่อตัวแปรใช้เก็บเลขจำนวนจริงแบบ double precision

ตัวอย่าง DOUBLE PRECISION X,I

$$X = 123456789012346.$$

$$I = .123456789012345D40$$

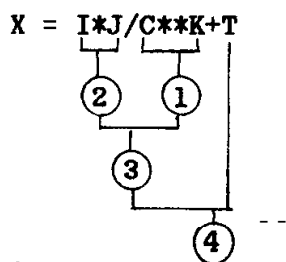
คำสั่งที่ double precision นั้นเขียนในรูปทั่วไป ซึ่งวิธีการเขียนต่างองเดียวกับรูปทั่วไปของเลขจำนวนจริง เพียงแต่มีจำนวนตัวเลขนัยสำคัญมากกว่า นอกจากนี้ยังอาจเขียนในรูปเลขชี้กำลังได้โดยการใช้ตัวอักษร D การใช้ตัว D นั้นมีกฎเกณฑ์ต่างองเดียวกับการใช้ E

ตัวอย่าง 6.2D+4 มีค่าเท่ากับ $6.2 \times 10^4 = 62000.$

$$-.0326798432156D -4 \text{ มีค่าเท่ากับ } -.0326798432156 \times 10^{-4} \\ = -.00000326798432156$$

เราอาจใช้คำสั่งที่ double precision ผสมกับคำสั่งที่และตัวแปรชนิด real และ integer ในนิพจน์คณิตศาสตร์ได้ เมื่อคำสั่งกระทำทางคณิตศาสตร์มีทั้งชนิด double precision และชนิดอื่น ก่อนการคำนวณ คำถูกกระทำที่ไม่ใช่ชนิด double precision จะถูกแปลงเป็นชนิด double precision ก่อนแล้วจึงจะทำการคำนวณ ผลลัพธ์ของการคำนวณจะเป็นคำสั่งที่ double precision

ตัวอย่าง DOUBLE PRECISION T,X

C**K คำนวณในแบบ real

I*J คำนวณในแบบ integer

(I*J)/(C**K) คำนวณในแบบ real

(I*J)/(C**K)+T คำนวณในแบบ double precision แล้วผลลัพธ์จากการคำนวณซึ่งเป็นชนิด double precision จะถูกเก็บในตัวแปรชนิด double precision ชื่อ X

ถ้าแทนที่จะใช้ตัวแปรชนิด double precision เป็นตัวแปรทางคำนวณของเครื่อง-
หมายเท่ากับในคำสั่งกำหนดค่า เราใช้ตัวแปรชนิด real จะเห็นว่าผลลัพธ์ที่เป็นค่าคงที่ double
precision เมื่อเก็บในตัวแปรชนิด real ตัวเลขน้อยสำคัญบางส่วนจะหายไป จากตัวอย่าง
ต่อไปนี้ สมมติว่าตัวแปรชนิด real นั้นเก็บตัวเลขน้อยสำคัญได้ 7 ตัว

	<u>ผลลัพธ์</u>
DOUBLE PRECISION X,Y	
REAL A,B	
X=1.23456789D3	X เก็บค่า 1234.56789
A=X	A เก็บค่า 1234.567
Y=999999999	Y เก็บค่า 999999999.
B=Y	B เก็บค่า 999999900.
I=1.29456789D1	I เก็บค่า 12 (ไม่มีทศนิยม)
J=Y	J เก็บค่า 999999999 (ตัวแปรชนิด integer เก็บเลขฐานสิบได้ ใหญ่ถึง 10 หลัก)

Dw.d นั้นใช้ได้ทั้งในการนำข้อมูลเข้าและออก รายละเอียดการใช้งานเช่นเดียวกับ Ew.d
ข้อมูลชนิด double precision นั้นใช้หน่วยความจำหลัก (จำนวนบิต) มากกว่าข้อมูล
ชนิด real และการคำนวณกับข้อมูลชนิดนี้ใช้เวลามากกว่าการคำนวณอย่างเดียวกันกับข้อมูลชนิด
real

5.2.6 ข้อมูลตรรกะและ L-format code

เท่าที่ผ่านมาเราได้ใช้พจน์ตรรกะมาแล้วบ้างในคำสั่ง IF พจน์ตรรกะมีค่าเป็นจริง
(true) หรือเท็จ (false) เราอาจให้นิยามนิพจน์ตรรกะในภาษาฟอร์แทรนว่าอาจเป็น

1. นิพจน์เลขคณิต 2 นิพจน์ซึ่งเชื่อมด้วยตัวดำเนินการเปรียบเทียบ (relational operator เช่น .GT., .GE., .LT. เป็นต้น)
2. นิพจน์ที่ประกอบด้วยตัวดำเนินการตรรกะ (logical operator คือ .AND., .OR., .NOT.).

ตัวอย่าง นิพจน์ตรรกะชนิดที่ 1

ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	
X.LE.3	X+23*Z	ค่าของนิพจน์ไม่เป็นจริงหรือเท็จ
XAM.NE.Y	.LE.100	ขาดนิพจน์เลขคณิตหน้า .LE.
(X+Y)**2.EQ.4	(X.LT.Y)+Z	นิพจน์ตรรกะจะใช้เป็นตัวถูกกระทำ
2.*Y.GT.X-Y		ของตัวดำเนินการเลขคณิตไม่ได้
-1..LE.SQRT(Z)		

5.2.6.1 คำสั่ง LOGICAL

นิพจน์ตรรกะ^๕ใช้ในคำสั่งกำหนดค่าก็ได้ โดยเราต้องกำหนดตัวแปรที่จะเก็บค่าของนิพจน์ตรรกะให้เป็นตัวแปรตรรกะ (logical variable) โดยใช้คำสั่ง LOGICAL ซึ่งมีรูปแบบทั่วไปคือ

LOGICAL รายชื่อตัวแปร

คำสั่ง^๕จะทำให้ตัวแปรทุกตัวในรายชื่อตัวแปรเป็นตัวแปรตรรกะ ซึ่งจะเก็บค่าคงที่ตรรกะคือ .TRUE. และ .FALSE. เท่านั้น

ตัวอย่าง LOGICAL X,I,A

X, I และ A จะเป็นตัวแปรตรรกะ ซึ่งจะถูกกำหนดค่าเป็น .TRUE. หรือ .FALSE. โดยใช้คำสั่งกำหนดค่าตรรกะได้ (ในกรณีนี้จะกำหนดค่าที่เป็นเลขจำนวนไหนก็ได้)

5.2.6.2 คำสั่งกำหนดค่าตรรกะ (Logical assignment statement)

รูปทั่วไปของคำสั่งกำหนดค่าตรรกะคือ

ตัวแปรตรรกะ = นิพจน์ตรรกะ

ตัวอย่าง นิพจน์ตรรกะที่ใช้ได้

LOGICAL A,B,C	กำหนดให้ A, B และ C เป็นตัวแปรตรรกะ
x=4	} คำสั่งกำหนดค่าเลขคณิต
Y=-2	
A= .TRUE.	A มีค่าจริง
C=A	C มีค่าจริง
B=X .LT. Y	B มีค่าเท็จ เพราะ $4 < -2$
C=Y .NE. SQRT(X)	C มีค่าจริง เพราะ $-2 \neq 2$
B=(X+Y)**2 .EQ. 4	B มีค่าจริง เพราะ $4 = 4$
C=(2.*Y) .GT. (X-Y)	C มีค่าเท็จ เพราะ $-4 > 6$

ตัวอย่าง นิพจน์ตรรกะที่ใช้ไม่ได้

LOGICAL A,B,C	
A=2.1*X	ไม่มีตัวดำเนินการตรรกะ
B=2.*C	C เป็นตัวแปรตรรกะคูณกับ 2. ไม่ได้
C=A+B	เรา ไม่บวกตัวแปรตรรกะ 2 ตัว
A=B .EQ. .TRUE.	เราไม่เปรียบเทียบค่าตรรกะ 2 ค่า
C=A .LT. X	A ไม่เป็นนิพจน์เลขคณิต
Z= .FALSE.	Z ไม่ใช่ตัวแปรตรรกะ
C=(X .LT. Y)+(Z .GT. 3)	เราไม่บวกค่าตรรกะ 2 ค่า

นิพจน์ตรรกะชนิดที่ 2 คือนิพจน์ที่ใช้ตัวดำเนินการตรรกะ .AND., .OR. และ .NOT.

ตัวถูกกระทำในนิพจน์ตรรกะอาจเป็น ตัวแปรตรรกะ ค่าคงที่ตรรกะหรือนิพจน์ตรรกะชนิดที่ 1

ถ้า L_1 และ L_2 เป็นตัวถูกกระทำตรรกะ ผลการใช้ตัวดำเนินการตรรกะทั้ง 3 เป็นดังนี้

$L_1 .AND. L_2$ จะมีค่า .TRUE. ถ้าทั้ง L_1 และ L_2 มีค่าเป็น .TRUE. เท่านั้น

$L_1 .OR. L_2$ จะมีค่า .TRUE. ถ้า L_1 หรือ L_2 หรือทั้ง 2 ตัวมีค่าเป็น .TRUE.

$.NOT. L_2$ จะมีค่า .TRUE. ถ้า L_2 เป็น .FALSE.

นอกเหนือไปจากที่กล่าวข้างต้น นิพจน์จะมีค่าเป็น .FALSE.

เราอาจแสดงผลการกระทำดังกล่าวข้างต้น ในรูปตารางได้ดังนี้

					FORTRAN17	
L_1	L_2	$L_1 .AND. L_2$	$L_1 .OR. L_2$	$.NOT. L_1$	$L_1 \begin{cases} .EQV. \\ .XOR. \end{cases} L_2$	$L_1 .NEQV. L_2$
T	T	T	T	F	T	F
T	F	F	T	F	F	T
F	T	F	T	T	F	T
F	F	F	F	T	T	F

T = .TRUE. และ F = .FALSE.

ตัวอย่าง ค่าของนิพจน์ตรรกะเมื่อ $X=4$, $Y=2$ และ $Z=2$

L_1	ตัวดำเนินการ ตรรกะ	L_2	ค่าของ L_1	ค่าของ L_2	ค่าของ นิพจน์ตรรกะ
$X.GT.SQRT(Y)$	.AND.	$Y.EQ.Z$	T	T	T
$X.LT.Z$	.OR.	$Y.NE.Z$	F	F	F
$Y.LE.X$	.OR.	$Y+Z.LT.X$	T	F	T
$X.GT.5.1$	.AND.	$X.EQ.2*Z$	F	T	F
	.NOT.	$X.LT.Y+Z$		F	T

ตัวอย่าง คำสั่งกำหนดค่าตรรกะ (Logical assignment statement)

LOGICAL A,B,C,D,E,F

X=3.

Y=-2.3

ค่าของตัวแปรตรรกะ

$$A = X \cdot LT \cdot Y$$

$$B = Y \cdot LE \cdot 20$$

$$C = A \cdot AND \cdot B$$

$$A = \cdot NOT \cdot (X \cdot LT \cdot Y)$$

$$D = A \cdot OR \cdot X \cdot LT \cdot 6$$

$$E = \cdot NOT \cdot C$$

$$F = A \cdot AND \cdot \cdot NOT \cdot B$$

$$E = (\cdot TRUE \cdot \cdot OR \cdot FALSE \cdot) \cdot AND \cdot \cdot TRUE \cdot$$

A มีค่าเท็จ เพราะ $3 \neq -2 \cdot 3$

B มีค่าจริง เพราะ $-2 \cdot 3 < 20$

C มีค่าเท็จ เพราะ A เป็นเท็จ

A มีค่าจริง เพราะ $X \cdot LT \cdot Y$ เป็นเท็จ

D มีค่าจริง เพราะ $X \cdot LT \cdot 6$ เป็นจริง

E มีค่าจริง เพราะ C เป็นเท็จ

F มีค่าเท็จ เพราะทั้ง A และ $\cdot NOT \cdot B$ เป็นเท็จ

E มีค่าจริง

ตัวอย่าง คำสั่งที่ไม่ถูกต้อง

LOGICAL A, B, C

$$A = \cdot NOT \cdot (X)$$

$$B = (X+1) \cdot OR \cdot (Y+6)$$

$$C = X \cdot LT \cdot Y + Z \cdot GT \cdot 3$$

$$A = B \cdot OR \cdot (C+1)$$

X ไม่ใช่ตัวแปรตรรกะ

$X+1$ และ $Y+6$ ไม่ใช่นิพจน์ตรรกะ

ไม่มีตัวดำเนินการตรรกะ บางใช้ไม่ได้

$C+1$ ไม่ใช่นิพจน์ตรรกะ

ถ้านิพจน์ตรรกะมีตัวแปรตรรกะมากกว่า 1 ตัว เราอาจใช้วงเล็บเพื่อกำหนดว่าเราต้องการคำนวณนิพจน์ใดก่อน พิจารณานิพจน์ $L_1 \cdot AND \cdot L_2 \cdot OR \cdot L_3$ ซึ่งถ้า L_1 เป็นเท็จ, L_2 และ L_3 เป็นจริง ถ้าเราใช้เครื่องหมายวงเล็บต่างกัน ค่าของนิพจน์ตรรกะจะต่างกันด้วย

$$L_1 \cdot AND \cdot (L_2 \cdot OR \cdot L_3) \quad \text{มีค่าเท็จ}$$

$$(L_1 \cdot AND \cdot L_2) \cdot OR \cdot L_3 \quad \text{มีค่าจริง}$$

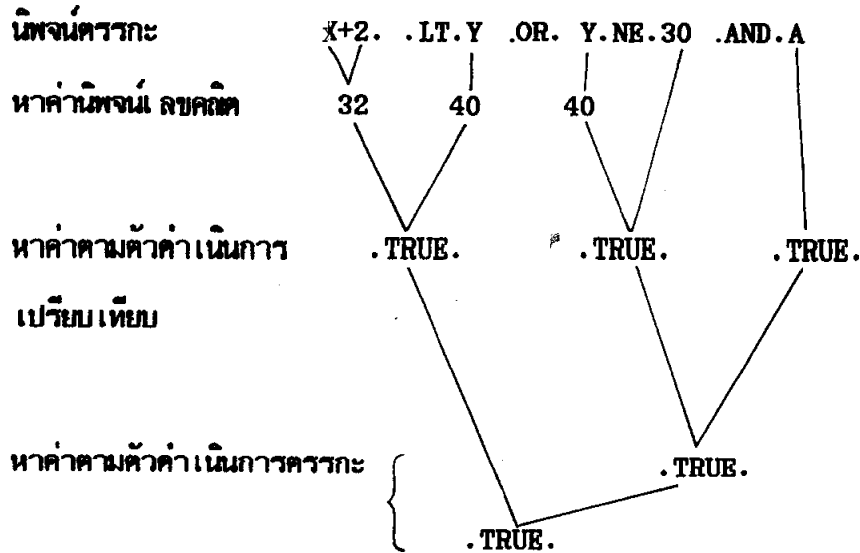
$$L_1 \cdot AND \cdot L_2 \cdot OR \cdot L_3 \quad \text{ก็มีค่าจริงเช่นเดียวกัน}$$

ในกรณีที่เราไม่ใช่เครื่องหมายวงเล็บในนิพจน์ตรรกะ เราควรทราบลำดับขั้นในการกระทำตามตัวดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามลำดับก่อนหลังตามตารางต่อไปนี้

การกระทำ	หมายเหตุ	ลำดับ
การกระทำทางคณิตศาสตร์ การกระทำการเปรียบเทียบ (.LT., .GE., เป็นต้น) .NOT. .AND. .OR. .EQV. (หรือ .XOR.) ..NEQV.	เป็นไปตามกฎการคำนวณนิพจน์เลขคณิต ทำจากซ้ายไปขวา กระทำกับนิพจน์ทางขวาที่ติดกับ .NOT. (ใน FORTRAN 77 เท่านั้น)	สูงสุด ↓ ต่ำสุด (สุดท้าย (ถ้ามี))

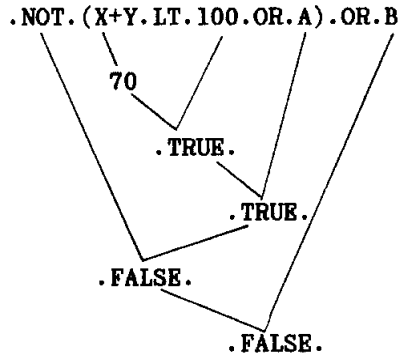
ถ้าเราต้องการเปลี่ยนลำดับการกระทำตามตารางข้างบน เราใช้เครื่องหมายวงเล็บ
 เข้าช่วยได้เสมอ

ตัวอย่าง ถ้า X=30, Y=40 และ A=.TRUE.

การคำนวณในนิพจน์ข้างต้นคือ $((X+2) .LT. Y) .OR. ((Y .NE. 30) .AND. A)$

ตัวอย่าง ถ้า X=30, Y=40, และ A=true และ B=false

5.2.6.3 นิพจน์ตรรกะในคำสั่ง IF ตรรกะ

ในคำสั่ง IF ตรรกะนั้นใช้ นิพจน์ตรรกะ ในรูปดังนี้

IF(นิพจน์ตรรกะ)คำสั่งปฏิบัติการ

ซึ่งถ้าค่าของนิพจน์ตรรกะเป็นจริง คำสั่งปฏิบัติการในคำสั่ง IF จะถูกทำ (execute) แต่ถ้าค่าของนิพจน์ตรรกะเป็นเท็จ คำสั่งถัดจากคำสั่ง IF จะถูกทำ

ตัวอย่าง ถ้า X=30, Y=40 และ B=.TRUE.

LOGICAL A,B,C

IF(B)GO TO 30

คำสั่งที่ 30 จะถูกทำต่อไปเพราะ B เป็นจริง

:

A=X.LT.Y

A เป็นจริง

IF(A.AND.B)C=.TRUE.

(A.AND.B) เป็นจริง ดังนั้นคำสั่ง C=.TRUE.

:

จะถูกทำ

IF(X.GT.100.OR..NOT.B)GO TO 7

(X.GT.100) เป็นเท็จ .NOT.B เป็นเท็จ

เช่นกัน ดังนั้นคำสั่งถัดจากคำสั่ง IF จะถูกทำ

5.2.6.4 L-format code

รูปทั่วไป

Lw

โดยที่ w คือความกว้างของฟิลด์

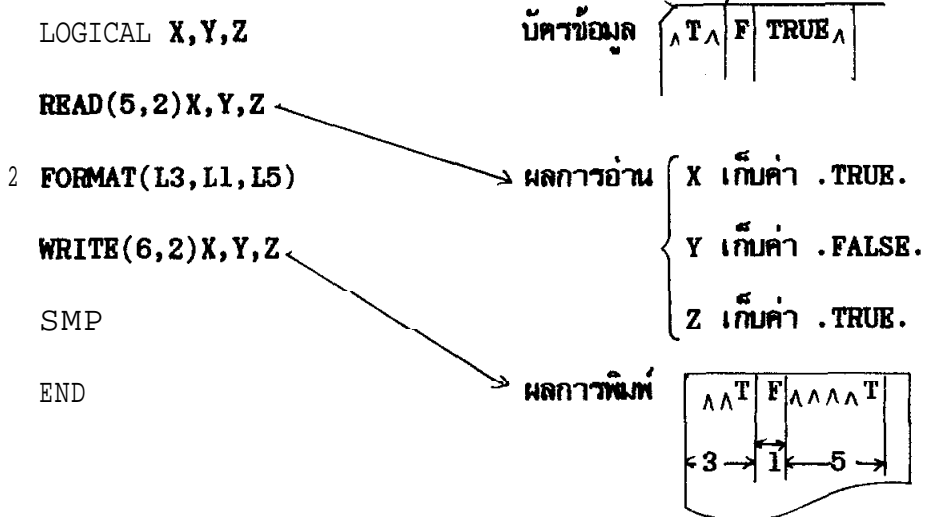
เราใช้ตัวแปรตรรกะในคำสั่งนำข้อมูลเข้า/ออกได้

ในการกำหนดค่าให้ตัวแปรตรรกะโดยการใช้นำคำสั่ง READ หรือแสดงค่าของมันโดยใช้นำคำสั่ง WRITE เราต้องใช้ I-format code

ในการนำข้อมูลเข้า เมื่ออ่านค่าของตัวแปรตรรกะ การอ่านจะเริ่มอ่านจากซ้ายไปขวาของฟิลด์ ถ้าตัวอักษรตัวแรกที่ไม่ใช่ช่องว่าง คือ T ค่าของตัวแปรตรรกะนั้นจะเป็น .TRUE. แต่ถ้าตัวอักษรดังกล่าวคือ F หรือทั้งฟิลด์เป็นช่องว่างค่าของตัวแปรตรรกะนั้นจะเป็น .FALSE. อักษรอื่น ๆ จะไม่กระทบต่อค่าของตัวแปรตรรกะ

ในการนำข้อมูลออก T หรือ F เท่านั้นจะถูกพิมพ์ ทั้งนี้เมื่อค่าเป็น .TRUE. หรือ .FALSE. ตามลำดับ ตัวอักษร T หรือ F จะถูกพิมพ์ไว้ที่ขวาของฟิลด์โดยที่ (w-1) ที่ทางซ้ายจะเป็นช่องว่าง

ตัวอย่าง

เราใช้นำคำสั่ง DATA กำหนดค่าให้ตัวแปรตรรกะ ได้ดังตัวอย่างข้างล่าง

ตัวอย่าง LOGICAL X,Y
DATA X/.TRUE./,Y/.FALSE./

6.2.7 ข้อมูลเชิงซ้อน (Complex data)

เลขจำนวนเชิงซ้อน (complex number) คือเลขจำนวนซึ่งอยู่ในรูป

$$a+bi$$

โดยที่ $i = \sqrt{-1}$ และ a, b เป็นเลขจำนวนจริง โดยที่ a เป็นส่วนจริง (real part) และ

bi เป็นส่วนจินตภาพ (imaginary part) ตัวอย่างของเลขจำนวนเชิงซ้อนคือ

$$4+3i$$

$$3.2+(-4)i$$

$$-.6+70i$$

$$3.-6i$$

เลขจำนวนเชิงซ้อนในภาษาฟอร์แทนอยู่ในรูป

(A,B)

ต้องใส่เครื่องหมายลบ

โดยที่ A, B เป็นเลขจำนวนจริง A เป็นส่วนจริงและ B เป็นส่วนจินตภาพ

<u>ตัวอย่าง</u>	เลขจำนวนเชิงซ้อนในภาษาฟอร์แทน	ค่าทางคณิตศาสตร์
	(4., 3.)	4+3i
	(3.2, 4.)	3.2+4i
	(24.3E-2, 79.)	.243+79i
	(1.1E+10, .2E-3)	11000000000+.0002i

ตัวอย่าง เลขจำนวนเชิงซ้อนที่ไม่ถูกต้อง และเหตุผล

(0., I)

I ไม่ใช่เลขจำนวนจริง

1., 1.

ไม่มีเครื่องหมายลบ

(3115, 3.4)

ส่วนจริงเป็นเลขจำนวนเต็ม

(.004E+4, .5D0)

ส่วนทั้ง 2 ต่างชนิดกัน

5.2.7.1 คำสั่ง COMPLEX

ตัวแปรที่จะเก็บเลขจำนวนเชิงซ้อนได้จะต้องถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรเชิงซ้อน (Complex variable) ก่อนโดยการใช้คำสั่ง COMPLEX ซึ่งมีรูปแบบทั่วไปดังนี้

COMPLEX รายชื่อตัวแปร

ตัวอย่าง COMPLEX A,B,X(10)

คำสั่งนี้ระบุว่าตัวแปร A, B และ X(1),...,X(10) เป็นตัวแปรเชิงซ้อน

ในที่นี้ X(1),...,X(10) เป็นสมาชิกของแถวลำดับ (array) X ซึ่งเป็นแถวลำดับแบบ 1 มิติ (one dimensional array) ซึ่งจะได้กล่าวถึงเรื่องแถวลำดับในบทต่อไป

ตัวแปรเชิงซ้อนตัวหนึ่งจะประกอบขึ้นด้วยที่ 2 ที่ภายในหน่วยความจำหลัก โดยที่ ๑ หนึ่งเก็บส่วนจริง และอีกที่หนึ่งเก็บส่วนจินตภาพ เราอาจเขียนนิพจน์เชิงซ้อนซึ่งจะให้ค่าเป็นเลขจำนวนเชิงซ้อนได้ทำนองเดียวกับการเขียนนิพจน์เลขคณิต

ตัวอย่าง COMPLEX A,B,C,X,Z

A=(2.,2.)+(0.,1.)

B=(5.,-1.)*2.

C=A+B-5.

Y = A - B

C=A*B

C=(3.,5.)-A

C=(A*B)/2.*(0.,1.)

C=A**2-(2.,3.4)**3

C=(X,Z)

C=A+2

ผลจากคำสั่ง

A=(2.,3.)=2+3i

B=(10.,-2.)=10-2i

C=(7.,1.)=7+i

Y=-8 (Y เป็นตัวแปรชนิด real

ดังนั้นส่วนจินตภาพจึงถูกตัดทิ้ง)

C=(26.,26.)=26+26i

C=(1.,2.)

C=(-13.,13.)

C=(-66.36,64.904)

ใช้ไม่ได้เพราะ x และ z ไม่ใช่เลขจำนวนจริง

C=(4.,3.)

5.2.7.2 การคำนวณกับเลขจำนวนเชิงซ้อน

การบวก $(a_1+a_2i)+(b_1+b_2i) = (a_1+b_1)+(a_2+b_2)i$

ตัวอย่าง $(2+2i)+(0+i) = (2+0)+(2+1)i$
 $= 2+3i$

การลบ $(a_1+a_2i)-(b_1+b_2i) = (a_1-b_1)+(a_2-b_2)i$

ตัวอย่าง $(3+5i)-(2+2i) = (3-2)+(5-2)i$
 $= 1+3i$

การคูณ $(a_1+a_2i)*(b_1+b_2i) = (a_1b_1 - a_2b_2) + (a_1b_2 + a_2b_1)i$

การคูณด้วยค่าคงที่ $c(a_1+a_2i) = ca_1+ca_2i$

ตัวอย่าง $(3+5i)*(2+2i) = (6-10)+(6+10)i = -4+16i$
 $2(5-i) = 10-2i$

การหาร $\frac{a_1+a_2i}{b_1+b_2i} = \frac{a_1+a_2i}{b_1+b_2i} * \frac{b_1-b_2i}{b_1-b_2i}$
 $= \frac{a_1b_1+a_2b_2 + (a_2b_1 - a_1b_2)i}{b_1^2+b_2^2}$

b_1-b_2i คือสังยุค (Conjugate) ของ b_1+b_2i

การยกกำลัง 1) เลขจำนวนเชิงซ้อนเป็นเลขชี้กำลังไม่ได้ เช่น

$$3.14^{**}(1.,3.) \text{ นั้นใช้ไม่ได้}$$

2) เลขจำนวนเชิงซ้อนยกกำลังด้วยเลขจำนวนจริงไม่ได้ เช่น

ถ้า A เป็นตัวแปรเชิงซ้อน $C=A^{**2}$, ใช้ไม่ได้

แต่ $C=A^{**2}$ นั้นใช้ได้

5.2.7.3 ฟังก์ชันภายในที่ใช้กับข้อมูลเชิงซ้อน

ฟังก์ชันภายในของภาษาฟอร์แทรนที่ใช้กับข้อมูลเชิงซ้อนที่มีจะพบในระบบคอมพิวเตอร์

ทั่วไป เช่น

ฟังก์ชัน	ความหมาย
REAL	Real(a,b)=a (a,b เป็นเลขจำนวนจริง)

ฟังก์ชัน	ความหมาย
AIMAG	Imaginary (a,b) = b
CONJG	Conjugate (a,b) = (a,-b)
CABS	Absolute value (a,b) = $\sqrt{a^2 + b^2}$ =modulus (a,b)
CSQRT	Principal square root of a+bi
CLOG	Logarithm
CSIN	ฟังก์ชันตรีโกณมิติ
CCOS	
CMPLX	ถ้า Z เป็นตัวแปรเชิงซ้อน, a,b เป็นเลขจำนวนจริง Z=CMPLX(a,b) หมายความว่า Z=a+bi

5.2.7.4 การนำข้อมูลเชิงซ้อนเข้า/ออก

ตัวแปรเชิงซ้อนแต่ละตัวต้องใช้ format code 2 ตัว ตัวแรกสำหรับส่วนจริงและตัวหลังสำหรับส่วนจินตภาพ

ตัวอย่าง

COMPLEX A,B,C

READ(5,1)A , B

1 FORMAT(F4.0 , F6.0 , F3.2 , F4.3)

$\downarrow$ $\downarrow$ $\downarrow$ $\downarrow$
 ส่วนจริงของ   ส่วนจินตภาพ   ส่วนจริงของ   ส่วนจินตภาพ
 A   ของ A   B   ของ B

C=(6.2,-4.325)

WRITE(6,3)A,B,C

3 FORMAT(2X,6F8.4)

5.2.7.5 รากเชิงซ้อนของสมการกำลังสอง (Complex roots of a quadratic)

รากของ $ax^2+bx+c=0$ คือ

$$x_1 = \frac{-b + \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \quad \text{และ} \quad x_2 = \frac{-b - \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

ถ้า $b^2-4ac \geq 0$ ค่าของ x_1 และ x_2 เป็นเลขจำนวนจริง

ถ้า $b^2-4ac < 0$ ค่าของ x_1 และ x_2 เป็นเลขจำนวนเชิงซ้อน

ในกรณีที่รากเป็นเลขจำนวนจริง เราถือว่าส่วนจินตภาพของรากจะเป็น 0 (สังเกตว่า $A1 \neq 0$)

COMPLEX X1,X2,A1,B1,C1,D

2 READ(5,1,END=10)A,B,C

1 FORMAT(3F4.0)

A1=A

B1=B

C1=C

D=CSQRT(B1**2-4.*A1*C1)

(ฟังก์ชัน CSQRT ต้องใช้อำกิวเมนต์

X1=(-B1+D)/(2.*A1)

เป็นชนิดข้อมูลเชิงซ้อน)

X2=(-B1-D)/(2.*A1)

WRITE(6,3)A,B,C,X1,X2

3 FORMAT(2X,'A=',F5.0,'B=',F5.0,'C=',F5.0,

*'X1=',2F7.3,'X2=',2F7.3)

GO TO 2

10 STOP

END

แบบฝึกหัดที่ 5

1. จงเขียนเลขจำนวนจริงในรูปเลขชี้กำลัง เป็นเลขจำนวนจริงในรูปทั่วไป

1.1) $3.2E-4$	1.2) $.0034E10$
1.3) $-132.4E6$	1.4) $-132.4E-6$
1.5) 432.4132	1.6) $-163.94872D-10$
1.7) $1632453.11D-8$	1.6) $.0000324D15$

2. จงบอกค่าที่จะเก็บในหน่วยความจำหลักในรูป $0.dxxxxxx10^{ee}$

	ข้อมูลใน input field	READ format code	ค่าที่เก็บ
2.1)	$632E4$	$E5.2$	
2.2)	$-.623E14$	$E8.2$	
2.3)	$1234E-2$	27.0	
2.4)	$-1234E-5$	$E8.2$	
2.5)	$69.52D4$	$D7.2$	
2.6)	000003241	$ES.3$	
2.7)	$-00002561E4$	$E11.4$	
2.8)	$333.4473-50$	$E12.0$	

3. จงแสดงผลการพิมพ์ตาม format code ต่อไปนี้

	ข้อมูลในหน่วยความจำหลัก	WRITE format code	ผลการพิมพ์
3.1)	$.0032456$	$B8.2$	
3.2)	-98.9437	$E15.1$	
3.3)	$.0032456$	$B11.4$	
3.4)	$31245.E31$	$E15.2$	
3.5)	$-12340000.$	$E13.4$	
3.6)	$-12340000.$	$D16.7$	
3.7)	$-.0000006972$	$E8.1$	

3.8)	+212.B+26	B7.1
3.9)	212.B26	B8.1
3.10)	123.4567891	E17.10
3.11)	123.4567891	D16.8

4. จงหาค่าของนิพจน์ตรรกะ ถ้า $A=3.0$, $B=-4$. และ $C=0$.

4.1) **A.LT.B**

4.2) **.NOT.A.GT.0.**

4.3) **B.LT.C.OR.A.LT.B**

4.4) **B.LE.C.AND.A.LT.B**

4.5) **C.GT.B.AND.(A.LE.16.0.OR.B.EQ.4)**

4.8) **.NOT.(A.GT.B.OR.C.EQ.0)**

4.7) **.NOT.A.GT.B.OR.C.EQ.0**

4.8) **A.EQ.B.AND.B.LT.C.OR.(.NOT.A.LT.B)**

5. จงหาค่าของนิพจน์ตรรกะต่อไปนี้ ถ้า $A=.TRUE.$, $B=.TRUE.$ และ $C=.FALSE.$

5.1) **A.OR.B**

5.2) **.NOT.C**

5.3) **(A.OR.B).AND.C**

5.4) **.TRUE..OR.C**

5.5) **.TRUE..AND.C**

5.6) **.NOT.C.OR.B**

8. จงเขียนคำสั่ง IF เพียง 1 คำสั่งให้ได้ผลเช่นเดียวกับคำสั่งที่กำหนดให้

6.1) **IF(X.GT.0)GO TO 20**

Go To 30

20 IF(X.LT.10)STOP

30 . . .

6.2) IF(X.GT.10)GO TO 20
 IF(X.LT.10)GO TO 20
 GO TO 30
 20 STOP
 30 . . .

7. จงหาค่าของนิพจน์ตรรกะต่อไปนี้ โดยใช้ค่าของตัวแปรตรรกะ A, B, และ C ที่เป็นไปได้ทั้งหมด นั่นคือถ้าไม่มีตัวแปรตรรกะ A และ B ให้หาค่าของมันเมื่อ (A,B) มีค่า (T,T), (T,F), (F,T), (F,F) และถ้าไม่มีตัวแปร A, B และ C ให้หาค่าของนิพจน์เมื่อ (A,B,C) มีค่า (T,T,T), (T,T,F), (T,F,T), (T,F,F), (F,T,T), (F,T,F), (F,F,T), (F,F,F)

7.1) A.OR..NOT.B

7.2) .NOT.(A.AND.B)

7.3) .NOT.A.AND.B

7.4) .NOT.A.OR..NOT.B

7.5) A.AND..TRUE..OR.(1+2.EQ.4)

7.6) A.AND.(B.OR.C)

7.7) (A.AND.B).OR.(A.AND.C)

8. จงเขียนนิพจน์ตรรกะสำหรับเงื่อนไขต่อไปนี้

8.1) X มีค่ามากกว่า 3

8.2) $2 < Y < 5$

8.3) R มีค่าลบและ Z มีค่าบวก

8.4) ALPHA และ BETA มีค่าบวกทั้งคู่

8.5) $-5 \leq X \leq 5$

8.6) A มีค่าน้อยกว่า 6 หรือมีค่ามากกว่า 10

8.7) $A+B > C$ และ $B+C > A$ และ $C+A > B$

8.8) ALPHA และ BETA มีเครื่องหมายเหมือนกัน (คือเป็นบวกทั้งคู่หรือเป็นลบทั้งคู่)

8.9) K เท่ากับ $K/2*2$ (ตรวจสอบว่า K เป็นเลขคู่หรือเลขคี่)